

9. Європейська хартія місцевого самоврядування [Електронний ресурс].: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text (дата звернення 10.0.2023 р.)

10. Про місцеві державні адміністрації: *Закон України* від 9.04.1999 р. № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення 10.03.2023 р.)

11. Барвіцький В.Ю. Формування дієздатних територіальних громад з позицій верховенства права // Науковий вісник Академії муніципального управління, серія. 2010. № 1. С. 25-29.

12. Західна О. Р. Місцеві бюджети як фінансова складова органів місцевого самоврядування / О. Західна // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України : зб. науково-технічних праць. 2007. Вип. 17.7. С. 169-173.

13. Александрова О.С. Сутність, проблеми і перспективи розвитку місцевого самоврядування в сучасній Україні: соціально - філософський аналіз / О.С. Александрова // Гілея: науковий вісник / Гол. ред. В.М. Вашкевич. Київ: ВІР УАН, 2011. Випуск 50. С. 408 – 415.

РЕАЛІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМУ ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

*Надежденко А.О., к.н.держ.упр,
доцент кафедри публічного
управління та адміністрування
Марченко А.А., здобувач вищої
освіти ОС «Бакалавр» освітньо-
професійної програми «Публічне
управління та адміністрування»*

Звернення громадян є важливим механізмом забезпечення їх конституційних прав і свобод, в тому числі права на захист своїх інтересів в

умовах воєнного стану. Завдяки зверненням громадян державні органи можуть отримати важливу інформацію про потреби населення в умовах воєнного конфлікту та вжити відповідних заходів для забезпечення безпеки та допомоги громадянам.

Згідно зі статтею 40 Конституції України, усі мають право звертатися до державних органів та посадових осіб письмово або особисто. Органи влади зобов'язані розглянути звернення та надати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк. Це право не може бути обмеженим навіть у воєнний чи надзвичайний період.

Право на звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів (ст.40 КУ) належить до переліку абсолютних прав, які не можуть бути обмежені навіть в умовах воєнного стану (ст.64 Конституції України) [1]. Неприпустимість обмеження таких прав під час війни також визначена ч.2 ст.20 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [2]. Крім того, воєнний стан не може бути підставою для порушення строків надання відповідей, визначених ст.20 Закону, а саме 15 днів, 1 місяць, 45 днів.

Таке право зумовлене природою «інституту звернення» як ефективного правового інструмента, який дозволяє громадянам реалізувати свої соціально-економічні, політичні та особисті права. В рамках цього конституційного права гарантується можливість подати звернення, отримати обґрунтовану відповідь та отримати її у встановлений законом строк, і неможливість встановлення обмежень на ці елементи.

У Законі України «Про звернення громадян» визначені додаткові права, пов'язані з розглядом звернень та їх вирішенням, включаючи право на особистий прийом керівниками та іншими посадовими особами, право бути присутнім при розгляді звернень та подавати додаткові аргументи.

Проте, в умовах воєнного або надзвичайного стану реалізація цих прав може бути ускладнена через об'єктивні чинники та необхідність дотримання правового режиму.

Відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» можуть бути застосовані окремі заходи, які можуть ускладнювати реалізацію прав громадян, визначених у Законі «Про звернення громадян».

Зазначені обмеження можуть стосуватись наступного:

- посилення охорони та встановлення особливого режиму роботи в органі влади, якому подано звернення;
- запровадження комендантської години на певній території;
- встановлення особливого режиму в'їзду та виїзду, обмеження свободи пересування та руху транспортних засобів.

Якщо зазначені обмеження будуть застосовані у певних обставинах, наприклад, для протидії диверсійним діям ворога, то реалізація будь-яких прав, пов'язаних з особистою присутністю заявника та інших дотичних прав, визначених у Законі України «Про звернення громадян», може бути ускладненою або навіть неможливою.

Ці обмеження можуть відноситись до таких прав, як:

- право на особистий прийом;
- право особисто висловити аргументи перед особою, яка перевіряє заяву чи скаргу, та брати участь у перевірці;
- право ознайомитися з матеріалами перевірки;
- право подавати додаткові матеріали або наполягати на їх запиті від органу, який розглядає заяву чи скаргу;
- право бути присутнім при розгляді заяви чи скарги.

Зрозуміло, що введення правового режиму воєнного стану в Україні вплинуло на функції та завдання державних органів та органів місцевого самоврядування. Згідно з положеннями Закону України «Про звернення громадян», звернення повинні бути адресовані органам влади та органам місцевого самоврядування, які мають повноваження вирішувати порушені у зверненнях питання. Якщо питання не входять до їх повноважень, звернення повинно бути переслано відповідному органу чи посадовій особі не пізніше,

ніж через п'ять днів, і про це має бути повідомлено громадянина, який подав звернення.

Якщо державний орган, орган місцевого самоврядування, підприємство, установа, організація отримують звернення, яке не належить до їх компетенції, рекомендується посадовій особі, яка розглядає звернення, вжити наступних заходів:

- спробувати зв'язатися зі заявником за допомогою вказаних у зверненні контактних даних та пояснити, що це не є питанням їх компетенції;
- повідомити заявника про неможливість передачі його звернення до відповідної установи, яка має компетенцію розглядати це питання;
- рекомендувати заявнику самостійно звернутися до відповідного органу чи установи для вирішення питання, або до військової адміністрації області, району або населеного пункту.

Тому в умовах воєнного стану рекомендується перш за все переконатися у компетенції відповідного органу або установи для вирішення питання та, якщо можливо, звернутися до гарячих ліній відповідних органів та установ для отримання усних відповідей та роз'яснень. Це допоможе зекономити час та оперативно вирішити проблему.

Крім того, українська влада також забезпечує доступність державних органів та служб звернень через впровадження електронного урядування та електронного звернення.

Урядовий портал «Дія» дозволяє громадянам звертатися до різних державних органів та служб, подавати електронні заявки та отримувати відповіді на них в електронному вигляді.

Також існують окремі електронні сервіси, наприклад, «Єдиний державний портал електронних послуг», що дозволяє громадянам отримувати різноманітні послуги та звертатися до державних органів та служб у віртуальному режимі.

Таким чином, у воєнний період доступність інституту звернення громадян є особливо важливими, оскільки вони можуть стати важливим

джерелом інформації для державних органів та служб, що займаються обороною та безпекою держави. Тому забезпечення доступності державних органів та служб звернень є важливим елементом реалізації демократичних принципів в умовах війни та конфлікту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: станом на 1 вересня.2016: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII (Із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 24 березня 2022 року № 2158-IX). URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/t150389?ed=2022_03_24
3. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР (із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.12.2022 № 2849-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>

РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН НА МУНІЦИПАЛЬНОМУ РІВНІ

Піцков Д.А.

3 курс, спеціальність «Право»

Маріупольський державний університет

Актуальною темою у теперішній час є регулювання земельних відносин на місцевому рівні, тому що ці відносини мають велике значення для посилення демократичних інститутів, розвитку місцевого самоврядування і системного забезпечення прав громадян. Земля – це один з найбільш цінних ресурсів, який має велике значення для розвитку суспільства і країни. Оскільки земля є об'єктом права власності, регулювання